

OOSTVLAAMSCHE ZANTEN.

Mededeelingen van den Bond van Oostvlaamsche Folkloristen.
Maatschappij zonder winstbejag.

TWEEMAANDELIJKSCH TIJDSCHRIFT.

De leden ontvangen de mededeelingen gratis
Jaarlijksche bijdrage voor het lidmaatschap :
15 frank.

Redactie : F. Van Es,
de Vilanderstr., 71, Aalst,
Postcheckrekening 2043,98
P. Luyckx, Gent.

Prijs per n^o : 3 fr.
Abonnementsprijs
buitenland : 4 belga's.

Plechtige Opening van het Folklore-museum op 16 Juli 1932.

Den 16° Juli j.l., te 3 uur 's namiddags, werd het Folklore-museum der Lange Steenstraat te Gent plechtig geopend.

Behalve de leden der Museumkommissie woonden talrijke personaliteiten uit de politieke en kunstwereld en leden van den Bond de plechtigheid bij. Wij bemerkten onder de aanwezigen den heer Burgemeester, heer Siffer en Mejuffer Boonants, schepenen, verschillende gemeenteraadsleden, kanunnik Vanden Gheyn, Dr Nowé, stadsarchivaris.

Voorzitter Prof. De Keyser sprak volgende rede uit :

Hooggeachte Heer Burgemeester,
Dames en Heeren,

Zeven jaar geleden verkreeg de Bond der Oost-Vlaamsche Folkloristen van het Stadsbestuur de gewaardeerde toelating over het gebouw van de Lange Steenstraat, de gewezen kerk van de Geschoeide Carmelieten, te mogen beschikken tot bewaring van zijn folkloristische verzamelingen.

Het Oudheidkundig Museum, dat er gevestigd was, had immers in het onvergelykbaar kader van de Bijloke een bijzonder geschikt onderkomen gevonden en het oud lokaal van de Lange Steenstraat was voorloopig zonder bepaalde bestemming, verweesd achter gebleven.

Op de gedenkwaardige bestuursvergadering van den Bond van den 24 Oktober 1926, toen kennis werd gegeven van het gunstig antwoord van de stad nopens het gebouw van de Lange Steenstraat, werd de gedachte vooruitgezet ten voordeele van de folkloristische propaganda een folklorententoonstelling in te richten.

Dit plan vond dadelijk onverwachten bijval bij de aanwezige bestuursleden, vooral bij ons sindsdien overleden betreurd medebestuurslid, wijlen O. Soenen, die met geestdrift het stoutmoedige tentoonstellingsplan bepleitte.

Immers onze Bond stak toenmaals nog in de kinderschoenen, we beschikten over geringe financieele middelen, maar integendeel over des te meer durf en werkkraft.

De ontworpen tentoonstelling ging dan ook door bij gelegenheid van de Gentsche Kermis van 16 tot 31 Juli 1927. Ze was gewijd aan de folklore in het algemeen en slaagde op buitengewone wijze. Het bestuur, dat zich met volledigen opofferingsgeest voor deze prestatie had ingespannen en de vruchten mocht oogsten van zijn krachttoer, richtte alsdan eene bestendige tentoonstellingskommissie in, die zich overmoedig voornam een Museum van folklore voor te bereiden.

Onze ondervoorzitter, H. G. Celis, werd tot konseruator van dit groeiend organisme aangesteld. De ontwikkeling van het Museum-kindje ging echter met moeilijkheden gepaard. De geldmiddelen waren onvoldoende om dezen veelbelovenden spruit naar behooren te onderhouden, de toelagen van Staat, Provincie en Stad waren immers veel te gering. Gelukkig was de goede wil van de leden en van de schenkers onuitputtelijk en kon de "Museumkommissie", zooals de weidsche naam luidde, vanaf 1927 jaarlijks uitpakken met een tentoonstelling, die de belangstelling voor de folklore in 't algemeen en het folklore-museum in 't bijzonder wakker hield.

Zoo kregen we in 1928 een tentoonstelling gewijd aan het volkstoneel, in 1929 de onvergetelijke tentoonstelling der Begijnhoven.

Toen brak een echte lijdensweg aan voor de Museumkommissie. Het gebouw, waar we onze verzamelingen

bewaarden, had behoefte aan een dringende herstelling. De toestand van het dak bedreigde onze kostbaarste bezittingen met langzame, doch zekere vernietiging, het gebrek aan verwarming, verlamde onze werkzaamheid in de al te luchtige lokalen.]

Een nieuwe tentoonstelling in ons bouwvallig lokaal in 1930 was uitgesloten. In de plaats hiervan kregen we bij gelegenheid van het Belgisch Eeuwfeest de beschikking over de lokalen van de galerij-verdieping van de Sechiarizaal in het Feestpaleis der Stad, waar we een folklorententoonstelling konden inrichten van het Gentsche volksleven omstreeks 1830.

Honderd duizenden hebben alsdan de folklorententoonstelling bezocht. nadat ze plechtig geopend en vereerd was geworden door een bezoek van de Koninklijke Familie.

Ondertusschen had het Stadsbestuur de meest noodzakelijke werken in het lokaal der Lange Steenstraat laten uitvoeren, zoodat het plan van een bestendig folkloremuseum niet langer hersenschimmig behoefde te zijn.

Stappen werden aangewend om de Stad tot overname van het museum voor folklore te bewegen.

Een jaar vloog om, gevuld met allerlei noodzakelijke besprekingen en onderhandelingen, die in September 1931 hun beslag kregen in een beslissing van den Gemeenteraad, waarbij de Bond kosteloos mocht blijven beschikken over het lokaal der Lange Steenstraat op voorwaarde dat de folkloristische verzamelingen van den Bond, met uitzondering der in bruikleen geschonken voorwerpen, eigendom werden van de Stad.

Verder beloofde het Gemeentebestuur een jaarlijksche toelage en werden drie afgevaardigden der Stad aangeduid om zitting te nemen in de museumkommissie, die voortaan als afzonderlijk organisme zou optreden.

Ten slotte behield het College zich het recht voor in gemeen overleg met de museumkommissie een bevoegd stadsbediende te belasten met het ambt van bewaarder van het Museum.

Sedert de eerste vergadering van de nieuwe museumkommissie, waarvan ons medebestuurslid, de Heer Verlodt, op voortreffelijke wijze het secretariaat waarneemt, zijn opnieuw een zevental maanden verlopen, waarachtig niet in ledigheid, want tegen alle verwachting in, voor wie de Oostvlaamsche folkloristen niet kennen, en ook ter wille van een nieuwe Gentsche traditie, die met de Gentsche Kermis een folklore-tentoonstelling verlangt, hebben we het genoegen U op een bezoek van het Folklore-museum uit te noodigen. De mogelijkheid van dit bezoek hebben we vooral te danken aan de weergalooze bedrijvigheid van den stadsbediende, dien de museumkommissie het geluk heeft gehad als bewaarder van het museum voor folklore te zien aanstellen, wij noemen den Heer Boes.

Een betere medewerker en opvolger van onzen oud-conservator E. H. Celis hadden we voorwaar niet durven droomen.

De museumkommissie is hem dan ook bijzonder dankbaar voor hetgeen hij in de laatste maanden in het museum heeft verwezenlijkt.

En thans is het mij als voorzitter van den Bond en tevens als voorzitter van de museumkommissie een aangename taak het Stadsbestuur een hartelijk woord van dank te zeggen voor den zedelijken en stoffelijken steun, dien we bij voortdoring bij het nastreven van een onzer duurbaarste doeleinden ; het folklore-museum, hebben ondervonden. De Bond heeft weliswaar den folkloristischen wagen aan het rollen gebracht, maar zonder de verlichte en de minzame, voorkomende hulp van de stadsbestuurders ware hij wellicht onderweg blijven steken.

Thans is hij definitief in het herstelde gebouw van de Lange Steenstraat ondergebracht. Hij is, zooals men gemeenzaam zegt, geborgen. Aan verkleefde zorgen zal het hem hier niet ontbreken. Aan zijn verderen uitbouw, aan zijn meest passende stoffeering en vernieuwing zullen we onze beste zorgen besteden, zoodat hij een zegewagen moge worden in den stoet der Gentsche musea. We hopen vurig dat hij de goedkeuring en de genegenheid moge wegdragen van

de echte Gentenaars en van de toeristen, die voortaan het Museum van folklore, jaar in, jaar uit, zullen kunnen bezoeken. Want — en dit is het verheugend nieuws van dit bezoek — de Museumkommissie heeft besloten het bezoeken van het Folklore-museum, het museum van het Gentsche volksleven, niet te beperken tot den duur van de Gentsche Feesten, maar het museum voortaan op bestendige wijze open te houden.

Gelieve daarom, hooggeachte Heer Burgemeester, als vertegenwoordiger van het bestuur der Stad, dit besluit te willen bekrachtigen door officieel deze stadsinstelling ten bate van de Gentsche bevolking voor open te willen verklaren !

De heer Burgemeester antwoordde als volgt :

Dames en Heeren,

Meermalen reeds, had ik de eer het woord te nemen bij de opening der belangwekkende tentoonstellingen, welke de Bond der Oostvlaamsche Folkloristen rond dezen tijd van 't jaar met groot succes heeft ingericht, en waarvan wij ons de laatste, in 1930 in het Feestpaleis, met een bijzonder genoegen herinneren.

Nu dat het Folklore-museum officieel zijn plaats komt innemen onder de talrijke musea onzer stad, en aldus de kroon gezet wordt op het werk van al diegenen, die belangloos het hunne bijdroegen tot het welslagen der onderneming, is het mij bijzonder aangenaam bij deze plechtigheid de Stad Gent te vertegenwoordigen.

De Heer Voorzitter heeft ons zoeven op gevatte wijze verteld hoe het Museum er kwam, en ik sluit mij ten volle aan bij de welverdiende lof- en dankwoorden, die hij heeft gericht tot zijn medewerkers, onder wie ik vooral den naam van E. H. Celis begroet, als bijzonder waardig van ons aller erkentelijkheid. Wat de Heer Voorzitter ons echter uit bescheidenheid verzwegg, is de leidende rol, die hij zelf speelde, bij het verwezenlijken van het grootsche doel der Oostvlaamsche Folkloristen. Want zoo al de bestuursleden en leden van den Bond met onophoudende vlijt hebben

meegewerkt, om de rijke verzamelingen, die thans het Museum versieren, samen te brengen, moet het toch gezegd, dat zulks geschiedde onder de onverpoosde en gewaardeerde leiding van hun voorzitter. Ik breng hier dan ook een openbare hulde aan den ijver en de bevoegdheid van Prof. Dr De Keyser, die met hart en ziel, het beste van zijn tijd en van zijn noesten organisatiegeest aan uw werk ten offer bracht.

Voorwaar, het ontbreekt ons te Gent niet aan musea allerhande. Tijdens de laatste honderd jaar, werd omzeggens al wat maar eenigszins van het roemrijk verleden onze vaders kan getuigen, aan de vergetelheid, ja soms aan den ondergang ontrukkt, en met eerbiedige zorg tentoongesteld en bewaard, dank zij de werking der openbare besturen, maar ook, in vele gevallen, dank zij het krachtig optreden van het privaat initiatief.

Het is heden juist vijf jaar geleden dat ik, bij de plechtige opening uwer eerste tentoonstelling, de volgende woorden uitsprak: " De tentoonstelling welke heden wordt ingehuldigd, is een eerste stap naar de stichting van een museum, dat ongetwijfeld in de toekomst een nieuwe aantrekkelijkheid zal uitmaken voor Gent, terzelfdertijd als een opvoedingsmiddel voor onze bevolking, die daardoor zal geneigd zijn beter de geschiedenis onzer stad te leeren kennen ...

En voorwaar, een volk, waarvan steeds voor oogen gehouden wordt wat het eens was, kan niet anders, dan uit der vaders tradities den heilzamen aandrang in zich opnemen, om met rasfiere overtuiging zijn voorzaten te evenaren.

Ontelbare Gentenaars, om maar van dezen alleen te spreken, hebben reeds uw interessante verzamelingen doorlopen, en er zal onder hen wel geen enkele geweest zijn, wien het niet in de borst trilde, toen hij nog eens terugzag hoe hij, met kevie en valhoed, zijn eerste stappen waagde, en waaraan hij - 't zij in 't Jan-Klaassenspel of in den bollenwinkel - zijn eerste oordje versnoepte.

Nu dat het Folklore-museum op bestendige wijze toegankelijk blijft, zal zonder twijfel geen Gentenaar meer nalaten er een bezoek aan te brengen.

Een andere zijde van het onbetwistbaar nut uwer verzamelingen mogen wij niet onaangeroerd laten, ik bedoel de toeristische waarde van het nieuwgeboren museum. Gent staat aan de spits der steden van ons land, die den studie- of genotsreiziger onweerstaanbaar aanlokken. Welke rijke bron van voordeel, van rechtstreeksche inkomsten, het vreemdelingenverkeer uitmaakt, hoeft geen betoog, evenmin als de zekerheid, dat de talrijke schaar van in- als uitheemsche bezoekers onzer monumenten en kunstschaten nog zal aangroeien, wanneer het Museum van Folklore de reeds zoo veelbelovende reeks der zienswaardigheden onzer stad in reisgids en prospectus zal aanvullen.

Veelvuldig zijn, Heeren, de titels welke u toelaten aanspraak te maken op de waardeering en de dankbaarheid der Gentsche bevolking; terecht dient gij van harte gefeliciteerd met den onverhoopten uitslag, die gij boeken moogt, te meer daar de hulpmiddelen waarover gij, vanwege de openbare besturen, beschikken mocht, u, spijtig genoeg, karig moesten toebedeeld worden onder den invloed der nijpende crisis, die onze belangstellende offervaardigheid tegen wil en dank aan banden heeft gelegd.

Volgaarne ga ik dan ook in, Heer Voorzitter, op het verzoek waarmede gij uwe kernachtige rede besloten hebt, en met fiere voldoening verklaar ik officieel het Folkloremuseum geopend.

Na deze rede greep het officieel bezoek plaats onder de leiding van den h^r Boes, konservator, aan wien wij hier nogmaals, namens den Bond, hulde brengen voor de puike wijze, waarop hij de verschillende verzamelingen en ensembles geschikt heeft. Tevens hebben wij kunnen vaststellen, dat het Museum in den laatsten tijd, dank zij talrijke giften en aankopen, zeer verrijkt is. Stippen wij o. a. aan de prachtige verzameling houtsneden voor volksprenten van de oude drukkerij Vander Haegen. Verschillende van deze houtsneden staan niet beschreven in het standaardwerk van Van Heurck en Boekenoogen: *Histoire de l'imagerie populaire flamande*.

De plechtigheid eindigde naar oud Gentsch gebruik met een "pintje-dek".

Sottegemsche Sagen en Legendes.

Van den Duivelsteen.

Over de *Steenmeersche beek*, die naar Hillegem en Herzele loopt, ligt op het grondgebied van *Leeuwergem* een oude brug uit Balegemschen steen gebouwd. In een der steenen dezer brug vindt men een voetspoor geprent. Het volk noemt dien steen : *De Duivelsteen*, en zie hier waarom :

Vroeger kwam de duivel dikwijls naar Sottegem, om zich daar te vermaken. Hij had er dan ook veel kennissen. Hij was er overal bij, waar er plezier was en speelde er dan ook min of meer den baas. Maar op zekeren dag ontstond er ruzie en hij werd op de vlucht gedreven. De Sottegemmenaars, door nijdigheid aangespoord, zaten hem zoo kort op de hielen, dat zij meenden hem binnen weinigen tijd te kunnen vatten en uit zijn vel te slaan. Maar het plezant zwart mannetje liet het aan zijn hart niet komen, hij lachte zijn vervolgers uit. Aan de brug gekomen, toen hij zag dat de Sottegemmenaars hem te dicht kwamen, sprong hij met één stap in den boomgaard van het hof *ten Berge* (Hillegem), tot grooten spijt zijner vervolgers, die zoo eensklaps het voorwerp hunner gramschap zagen ontsnappen, toch niet zonder sporen na te laten, want in voornoemden boomgaard had de duivel een boom ontworteld en in den steen van de brug, waarop hij zijn voet voor den sprong gedrukt had, bleef het spoor ervan voor eeuwig geprent. (1)

Van een Duivelsklauw.

Tusschen de jaren 1857-1860, viel er te Sottegem een vreemdsoortige gebeurtenis voor. Het hospitaal bestond toen nog niet als nu en vele zieken vonden een onderkomen in het weezenhuis.

Het gebeurde nu, dat een oude vrouw in één der zalen lag, ter beschikking der zieken gesteld. Gedurende de afwezigheid der zusters deed ze steeds haar bed heen en weer

(1) Zie ook variante bij *Cyr. De Vuyst - Sagen en Legendes* (Antwerpen. 1920), nr VIII, *Des Duivels voetstap*,

rollen en toen de zusters, verschrikt door het lawaai, kwamen zien, lag ze weer rustig, om haar plagerijen te herbeginnen, zoohaast ze terug alleen was.

Dat vreemd gedoe verontrustte zeer de Moeder-Overste. Ze meende dat de duivel in het spel was en zond om den onderpastoor, Eerw. Heer Desmet (1), om den boozen geest te belezen. Toen de onderpastoor in een boek over dit zonderlinge schepsel begon te lezen, werd er door een onzichtbare hand een geweldigen slag op het gebedenboek gegeven, zoo geweldig, dat de bladen de zaal rondvlogen. De onderpastoor, verschrikt en onthutst, gaf, in zijn ontsteltenis, de oude vrouw een kaakslag. Maar deze lag gerust te sluimeren, onbewust van wat er buiten haar voorviel.

Toen men de bladen van het uiteengeslagen gebedenboek oprapte, zag men in den ondersten rechterhoek van ieder blad, den afdruk van een vurigen klauw, vier, soms vijf bruine stippeltjes, die op sommige bladen zelfs doorgebrand zijn.

Onze-Lieve-Vrouw van Deynsbeke,
vereerd te Sottegem.

LEGENDEN.

Rond deze vereering, evenals rond vele andere, dwarrelen in den volksgeest tal van gemoedelijke legenden. Wij halen er hier een paar aan.

I.

In Affligem stond een wonderbeeld van O.-L.-Vrouw en 't was vermaard, omdat het den groet van den H. Bernardus beantwoord had. Bij de vernieling van de abdij van Affligem werd het door woeste beeldstormers verbrijzeld en uit de stukken werden verscheidene kleinere Lieve-Vrouwenbeeldjes gemaakt. Sottegem kreeg er één van en op wonderbare wijze.

Op een kleine beek, de *Deynsbeke*, die van de hoogten van Grootenberge komt, achter 't kasteel van Baron de Meerbeeck (nu hospitaal) vloeit en langs een gehucht van Strijpen, Beisloven genaamd, haar wateren naar de Zwalm voert, zag men zekeren morgen een beeldje stroomopwaarts

(1) Gestorven als deken te Geeraardsbergen (rond 1908-10).

drijven en zich op het water rechthouden, daar waar de beek door de meerschen, die aan voornoemd kasteel grensden, loopt.

Getroffen door dit wonder, hingen de Sottegemmenaren het aan een hoogen boom, bij de beek, vereerden het en vonden in die vereering vele genaden.

Een kapel werd ter plaatse gebouwd. Door de Fransche Sansculotten werd ze verwoest, maar 't beeldje werd gered en later in de parochiekerk geplaatst waar het nog vereerd wordt.

II.

Er waren eens twee godvruchtige zielen, die 't Sottegensch kermisgewoel vluchtten en samen al sprekend over allerlei godvruchtige zaken het Kouterbaantje opgingen, die van 't Kapelleveld naar de Deynsbeke-meerschen liep.

Aan de beek gekomen, werden zij getroffen door een zonnestraal, die tusschen de wolken borend, recht in de beek neerviel en een aureool scheen te vormen rond een daar drijvend voorwerp.

De vrouwelijke nieuwsgierigheid verliest nooit haar rechten en terstond waren onze twee wandelaarsters op de plaats, waar zij de aureool gezien hadden en, o wonder! ze vonden daar, tot hun groote ontsteltenis, een beeldje van O.-L.-Vrouw, dat tegen den stroom op zich rechthield, en waarvan het zicht die twee brave vrouwen met zoete geneugte vervulde.

't Beeldje werd uit het water gehaald en zie het was niet nat. De beide vrouwen besloten het feit aan den pastoor bekend te maken en hem het beeldje ter hand te stellen. Zoo gezegd, zoo gedaan. Of er in het naar huis gaan met Siska en Petronella gekout werd, met vriend en gebuur er over gesproken, hoeft niet gezegd. Het wonder trof te midden van 't kermisgewoel iedereen en dien avond werd er over geredetwist rond menig herbergtafel.

De pastoor had ook het verhaal aanhoord en alvorens een besluit te nemen 't beeldje in de sakristij geplaatst.

's Anderendaags in den vroegen morgen ging de pastoor naar de kerk om de mis te lezen en wilde eerst nogeens het beeldje zien. In gansch de sakristij, hoe goed men ook zocht, was geen beeldje te ontwaren. Toen de pastoor zijn mis

geëindigd had, stond er een inwoner van Grootenberge reeds op hem te wachten, om hem te zeggen hoe een Lieve-Vrouw-beeldje bij de Deynsbeke aan een boom hing zonder dat men zien kon, op welke wijze zij er aan werd vastgebonden.

Een groote beroering ontstond bij dat wonderlijk nieuws. Tientallen inwoners volgden den pastoor, die zich van het wonder overtuigen ging en rond den boom reeds een menigte van biddende menschen vond, die Maria aanriepen tegen allen kommer en nood.

Nieuwsjes van wonderlijke genezingen bij 't gebruik van het beekwater en het aanroepen van Maria's naam, liepen rond in den volksmond en 't was onder 't gemor der aanwezigen, dat de pastoor het beeldje wederom medenam tot 's bisschops uitspraak over het wondere gebeuren geschied zou zijn.

Een paar geloovigen hadden nochtans aan den boom een getimmerd nisje gehangen en er een ander Lieve-Vrouwen-beeldje in gesteld. 's Anderendaags 's morgens lag het beeldje verbrijzeld aan den voet van den boom en 't wonderbeeldje, terug aan 's pastoors zorgen ontsnapt, prijkte er in de plaats.

Er hing in die dagen een geestdriftig betrouwen over Sottegem. Al wie in nood verkeerde, ging bidden aan den boom en Maria scheen er een schat van genade uit te deelen. Meer en meer vergrootte de volkstoeeloop en weldra op initiatief van eenige godvruchtige menschen rees er een kapelletje op, waar 't beeld werd ingetroond. Van dien dag af bleef het beeldje, dat 't wonderbeeld in de nis van dan boom verving, ongedeerd staan, zoodat 't volk begreep, dat Maria's wensch nu een werkelijkheid was. Sedertdien beschermt ook de Moeder Gods Sottegem.

Zoo vertelde mij Grootvader, toen ik nog een klein jongetje was.

GESCHIEDENIS.

1146. — Het Mariabeeld van de Abdij van Affligem spreekt tot den H. Bernardus, abt van Clairvaux.

1580. — Een bediende der abdij, door de dwaalleer der beeldstormers besmet, verbrijzelt het beeld.

1636. — De verbrijzelde stukken teruggevonden zijnde, worden verzameld en men maakt er kleine Mariabeeldjes van.

1648. — Ter abdij van Affligem sterft in geur van heiligheid broeder Ghislenus, in de wereld : Adrianus Stevens, van Sottegem, in den ouderdom van 23 jaar.

Het is hoogst waarschijnlijk, dat door zijn toedoen, een der beeldjes, afkomstig van het mirakuleus beeld, dat tot den H. Bernardus sprak, naar Sottegem werd gebracht en dat men het er ter vereering aan een boom hing bij de *Heidensbeke* (*Deynsbeke*).

1717. — De godsvrucht der bevolking, richt als dank voor menigvuldige gunsten, een kapelleken op bij den boom. Het beeldje wordt er ingetroond en een ander vervangt het aan den boom.

1742. — Sottegem door pest geteisterd werd door voorpraak van O.-L.-Vrouw van Deynsbeke ervan bevrijd.

1750. — De steeds toenemende godsvrucht doet een ruime kapel bouwen, die plechtig wordt ingehuldigd. Het is waarschijnlijk deze, waarvan men het afbeeldsel op het bedevaartvaantje terugvindt.

1753. — Stichting van de broederschap van O.-L.-Vrouw van Deynsbeke, onder de aanroeping: " Troosteres der bedrukten „.

Deze broederschap verspreidde zich gansch Zuid-Vlaanderen door en had zelfs een zeer bloeienden tak te Gent.

1798. — Tijdens de bezetting door de 1^e Fransche Republiek, wordt de kapel verwoest en afgebroken. Het mirakuleus beeldje werd door godvruchtige handen gered en verborgen.

1802. — Het beeldje wordt plechtig in de kerk van Sottegem gebracht. Het prijkte er tientallen van jaren boven het tabernakel van het O.-L.-Vrouw altaar.

1849. — Sottegem door cholera geteisterd, aanroept Maria. De geesel wijkt. Het schrijn in de processieën gebruikt is een dankgift der toen geredde bevolking.

1911. — Bij gelegenheid van het Jubileum van Z. E. H. Kann. De Corte, pastoor-deken, werd een nieuw schrijn als troon aan Maria geschonken.

1918. — Het krijgsgewoel bespaart Sottegem.

1929. — 8 September. Dankbaar en erkentelijk heeft Sottegem Maria een nieuwe kapel gebouwd, gansch in den trant der oude. Ze werd ingewijd door pastoor-deken Scheiris, den dichter van " O Kruise de Vlaming „.

1932. — Het beeldje prijkt nog immer in de dekanale kerk te Sottegem.

O. COESSENS.

Boekbesprekingen.

De " Kinderspelen „ van J. B. Luyckx, uitgegeven door E. H. Van Heurck en na diens dood opgenomen in de Verslagen en Mededeelingen der Kon. Vlaamsche Academie (Dec. 1931), door de zorgen van Dr M. Sabbe. - 120 pag. (blz. 1177-1296).

De inleiding zegt, dat Jan-Baptist-Jozef Luyckx geboren werd te Aalst, den 30 September 1757 en aldaar overleed den 17 Maart 1836. Zijn biographie bevindt zich in de *Geschiedenis der Stad Aalst* door *De Potter en Broeckart*, alsook in *Jos. Meganck en zijn Werk en Alostum Religiosum* van *P. Van Nuffel*. Hij is de schrijver van twee werken : *Den Wedergekomen Pierlala*, een beschrijving van de gewoonten en gebruiken te Aalst op het einde der 18^e en het begin der 19^e eeuw en *De Kinderspelen*, beide in handschrift nagelaten.

Pierlala werd uitgegeven door *P. Van Nuffel*, te Aalst, S. V. De Vooruitgang, Kerkstraat.

De Kinderspelen zijn op lossen, naïeven volkstoone geschreven en doormengd met zedenspreuken, alles op rijm. De inhoud is de volgende : 1. Kinderspel. 2. Pikkelenenspel. 3. Schaepherders. 4. Kassers. 5. Pelgrims. 6. Den Autaer. 7. Poppe-spel. 8. Perk-hinkers. 9. Bolders. 10. Kegelspel. 11. Draekespel. 12. Kaetspel. 13. Vogelvangens. 14. Kolvenspel. 15. Knikker en marmer spel. 16. Jouffrouw spelen. 17. Koorde springsters. 18. Vasten-avond-zotten. 19. Vegters.

20. Beysers. 21. Reepen spel. 22. Steekbeeldeken. 23. Bonket-spel. 24. Soldaet spelen. 25. Heetekoek-bakken. 26. Konstenaeren. 27. Keerskens-springers. 28. Rommel-pot. 29. Doelschieters. 30. Schoentiens-lappers. 31. Tuysschers. 32. Topspelers. 33. Ysloopers. 34. Slinger worpers. 35. Kermisliekens-zangers. 36. Swemmers. 37. Perk-makers, 38. Peerdeken-rijders. 39. Den Koning trekken. 40. Meydans. 41. Kalle spel. 42. S. Jan en S. Peeters feest. 43. Peerdekenloopers. 44. Kinderfeest S. Greg. 45. Mulder spel. 46. Scheere mynen baerd. 47. Den graefe van alf vasten. 48. Schud u mynen mulder. 49. Mynheer den Abt. 50. Blinde Kat. 51. De feest van S. Niclaes. 52. Winkel houden. 53. Ambagt toonen. 54. Pandeken bergen. 55. Kloetien springen. 56. Kruypt door, sleypt door. 57. Rinket-spel. 58. Alleskinderen-dag. 59. Den Kandelaer zoeken. 60. Peet heeft Meet den Bult geslaegen. 61. Balleken in den hoed. 62. S. Thomasdag. 63. Verhaelingen vertellen. 64. Schreefken schieten. 65. Kinders-kermis feest. 66. Vryers. 67. De Wijsheid spreekt de kinderen aen. 68. De Nood spreekt de kinderen aen. 69. Den H. Engelbewaarder spreekt de kinderen aen. 70. Besluyt tot het spel. 71. Besluyt tot de Letterkomst.

Deze uitgave is een kostbare aanwinst voor de kennis van de zeden en gebruiken der kinderen uit het begin der voorgaande eeuw en verdient een plaats nevens de werken over Vlaamsche kinderspelen vroeger verschenen.

P. Van den Broeck.

Van Nuffel (Petrus). Albert Liénart. Aalst, Van den Broeck-Jacobs en Zoon, Maart 1932, 32 blz. Een omstandige levensbeschrijving van den Aalsterschen advokaat en volksvertegenwoordiger Albert Liénart (1840-1871).

Cornelissen (Jozef). Hagel, Hagelmissen, Hageloffers en Hagelkruisen. Overdruk uit de *Handelingen van het Xe Vlaamsch Filologenkongres, 25-27 April 1930, te Antwerpen.* 8 blz. met 2 ill. buiten tekst. Interessante bijdrage over de aangewende verweermiddelen tegen hagelschade, vooral in de Kempen.

Cornelissen (Jozef). Over eenige verdwenen of thans nog bestaande gilden en vereenigen te St. Antonius. Overdruk uit *Oudheid en Kunst*, Brecht, L. Braeckmans, 1932, 7 blz. Lezing

gehouden op het vierde Kempisch Kongres van Geschiedenis en Oudheidkunde te Esschen, den 30 Aug. 1931.

Meyers (Jos.). Studien zur Siedlungsgeschichte Luxemburgs. Beiträge zur Luxemburgische Sprach- und Volkskunde herausgegeben von der Luxemburgischen Sprachgesellschaft (n^r 5). Verlag W. De Gruyter und C^o Berlin. z. jt. (1932), 217 blz. met 19 kaarten en 5 tabellen in den tekst.

Een uitgebreide en degelijke studie over de geschiedenis der menselijke nederzettingen op het grondgebied van het Groothertogdom Luxemburg. Het werk bevat volgende deelen: 1) Ligging, grondgesteldheid, klimaat en morphologie; 2) de plaatsnamen van Luxemburg; 3) de plaatsnamen en hun beteekenis voor de geschiedenis der nederzettingen; 4) lijsten van afkortingen, aanmerkingen, bemerkingsen bij de kaarten, geraadpleegde werken en om te sluiten een alphabetische lijst van de opgenomen plaatsnamen. Deze studie wordt warm aanbevolen aan toponymisten.

Tulkens (Julia). De Liedjes van Hilda, Geïllustreerd met 7 lino's van R. Lombaerts, Uitgeverij Kunst bij Kaarslicht, Leuven. 75 blz. Prijs: 7 fr.

Een mooi uitgegeven bundel van 35 kindergedichten, eenvoudig, maar keurig van stijl en vorm, naief van inhoud. Goede meisjeslektuur.

Vankenhove (Richard) en Lepage (Adhémar). Het Volksleven in het Straatlied. S. M. Volksdrukkerij, Gent, 1932, 367 blz. Prijs: 15 fr. volksuitgave, 35 fr. luxeuitgave, (10 % korting voor de leden van onzen bond).

Zooals Prof. De Keyser terecht opmerkt in zijn inleiding tot dit boek, behoort het straatlied wel degelijk tot de volksliedstudie, al wordt het straatlied dikwijls geminacht als iets minderwaardigs, als een "bedorven .." te gemeen .. volkslied. En nochtans het is een trouwe weerspiegeling en verklanking van de realistische psyche van het volk, dat niet houdt van preutschheid maar wel van oprechtheid, vrijpostigheid, die weliswaar dikwijls tot ruw- en platheid overslaat. Daarom zijn wij ons medelid Vankenhove dankbaar meer dan 300 Gentsche straatliederen verzameld en, zonder

wetenschappelijke pretentie nochtans, gecommenteerd te hebben, alsook den heer Lepage voor de trouwe notering van de wijzen en voor de muzikale omschrijvingen en de pianobegeleidingen ervan, opgenomen in de vijf laatste deelen van het werk.

Volledig is deze verzameling zeker niet, daarvan zijn de verzamelaars zelf overtuigd. Zij hebben dan ook een "vraagbaak" aan hun werk toegevoegd, waarop wij vooral de aandacht der Gentscha belangstellenden vestigen.

Niet alleen de verzamelaars dienen gelukgewenscht met deze belangwekkende folkloristische bijdrage, maar ook de uitgeverfirma S. M. Volksdrukkerij voor de verzorgde uitgave.

F. VAN ES.

Een rijmpje van Guido Gezelle.

In één onzer dorpen van Zuid-Oost-Vlaanderen ontmoette ik onlangs een oud-misdienaar van Guido Gezelle te Kortrijk, die nog goede herinneringen aan den priesterdichter heeft. Gezelle, die beste brave man, die zoo'n leelijke vent was, met z'n overgroot hoofd, was zoo goed voor de knapen en kinderen. Hoeveel versjes had hij niet gemaakt met de eerste kommunie van zijn kameraden. Jammer dat die nu verloren waren.

Gezelle sprak altijd met rijmen, zei de man. Zie, ik herinner me nog hoe op een morgen na de mis gediend te hebben, hij me volgenderwijze riep om me wat klein snoepgeld te geven :

" Kom hier, ventje,
Geef m'uw hendje,
Daar 's 'n centje. „

Het rijmpje toont ons den dichter in zijn eenvoudige doening, en mag ook wel opgeteekend worden.

J. V.
